

Høringsnotat

Forslag til midlertidige endringer i valgforskriften – smittevernfaglig forsvarlig gjennomføring av stortingsvalget 2021

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Gjeldende krav til smitteverntiltak	3
3. Om forslaget til endringer i valgforskriften.....	3
4. Økonomiske og administrative konsekvenser	4
5. Merknader til bestemmelsene i forslaget	4
6. Forslag til midlertidig endringer i valgforskriften	5

1. Innledning

Stortinget vedtok 25. mars 2021 en midlertidig lov om endringer i valgloven, jf. Prop. 89 L (2020–2021) *Midlertidig lov om endringer i valgloven og kommuneloven (tiltak for å avhjelpe negative konsekvenser av covid-19)* og Innst. 328 L (2020–2021). §§ 8-7 og 9-11 gir departementet hjemmel til å fastsette forskrift om smittevern faglig forsvarlig gjennomføring av forhåndsstemmegivningen og av valgtinget ved stortingsvalget i 2021. Departementet fremmer i dette høringsnotatet forslag til slik forskrift.

2. Gjeldende krav til smitteverntiltak

Smittevernloven § 4-1 gir på nærmere vilkår nasjonale og kommunale myndigheter hjemmel til å fastsette tiltak for å forebygge en allmennfarlig smittsom sykdom eller for å motvirke at den blir overført. Nasjonale myndigheter har fastsatt forskrift om smitteverntiltak ved koronautbruddet (covid-19-forskriften). Forskriftens formål er å fastsette smittevern faglige tiltak for å hindre eller begrense spredning av SARS CoV-2 i befolkningen og blant helsepersonell, og for å sikre opprettholdelse av tilstrekkelig kapasitet i helse- og omsorgstjenesten slik at tjenesten kan håndtere smittesituasjonen og samtidig ivareta ordinære helse- og omsorgstjenester, jf. § 1 første ledd. Forskriften skal videre sikre at smitteverntiltakene som iverksettes av kommuner og statlige helsemyndigheter er samordnet, jf. smittevernloven § 1-1. Forskriften ble fastsatt 27. mars 2020 og er endret en rekke ganger etter det.

Forskriften har blant annet regler om arrangementer, herunder hvor mange personer som kan være til stede på et arrangement, krav til smittevern forsvarlig gjennomføring av arrangementer og krav til avstand på arrangementer mv. Det er i covid-19-forskriften § 13 fastsatt en nærmere definisjon av begrepet arrangement. Kommunenes gjennomføring av valg faller ikke inn under den gjeldende definisjonen av arrangement i forskriften.

Valgloven har i dag ingen regler om at kommunene skal iverksette smitteverntiltak ved gjennomføringen av stortingsvalget. Forskrift om valg til Sametinget har heller ingen slik bestemmelse. Det ble imidlertid nylig tatt inn en midlertidig hjemmel i §§ 8-7 og 9-11 som gir departementet myndighet til å fastsette forskrift om smittevern faglig forsvarlig gjennomføring av forhåndsstemmegivningen og av valgtinget ved stortingsvalget i 2021.

3. Om forslaget til endringer i valgforskriften

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet en smittevernveileder for valggjennomføringen, med innspill fra Folkehelseinstituttet. Smittevernveilederen skal hjelpe kommunene å gjennomføre valget samtidig som de ivaretar smittevernet.

Smittevernkravene i covid-19-forskriften gjelder som nevnt ikke for kommunenes gjennomføring av valg. For å sikre at valget gjennomføres på en smittevern faglig forsvarlig måte, foreslår departementet i dette høringsnotatet å stille krav om at forhåndsstemmegivningen og valgtinget skal gjennomføres på en smittevern faglig forsvarlig måte i kommunene. Dette vil også gi økt trygghet for velgerne, jf. at departementets smittevernveileder for valggjennomføringen ikke er rettslig bindende for kommunene.

Forslagene knytter seg kun til stemmegivningen i kommunene, ikke på Svalbard, Jan Mayen eller utenriks, jf. Prop. 89 L (2020– 2021) s. 32 hvor departementet uttalte at kravene i forskriften vil «rette seg mot kommunenes plikter til å tilrettelegge valg gjennomføringen slik at velgerne kan stemme på en smittevernfaglig forsvarlig måte». Det er likevel viktig at stemmemottakere i utlandet og på Svalbard og Jan Mayen følger rådene i smitteveilederen.

Departementet foreslår at valgstyret skal ha plikt til å sørge for å iverksette tiltak for å sikre en smittevernfaglig forsvarlig gjennomføring av forhåndsstemmegivningen og valgtinget ved stortingsvalget i 2021. Dette innebærer blant annet at det må iverksettes tiltak som bidrar til at syke valgfunksjonærer og stemmestyremedlemmer ikke deltar i forhåndsstemmegivningen og stemmegivningen på valgtinget, og at det er iverksatt hygienetiltak samt kontaktreducerende tiltak. Valgstyret må gjøre en konkret vurdering ut fra lokale forhold av hvilke tiltak som er nødvendig å iverksette for å sikre en smittevernfaglig forsvarlig gjennomføring av valget.

Det foreslås presisert at valgstyret må sørge for at det er mulig å holde minste én meters avstand til andre under stemmegivningen. Det kan imidlertid i enkelte situasjoner være vanskelig eller umulig å overholde et slikt avstandskrav i tilfeller hvor velgeren har behov for assistanse ved stemmegivningen. Det foreslås derfor unntak fra regelen om én meters avstand i slike tilfeller. I så fall bør gjeldende råd om bruk av personlig beskyttelsesutstyr følges så langt som mulig.

Ettersom valget til Sametinget foregår i de samme lokalene og på de samme stedene som valget til Stortinget, vil smitteverntiltakene også omfatte sametingsvalget.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil kunne medføre noe økte kostnader for kommunene.

Arbeidsgruppen som skal kartlegge de økonomiske konsekvensene av covid-19-situasjonen for kommunesektoren, vil utarbeide anslag for de økonomiske konsekvensene for kommunene av valg gjennomføring under pandemien. Departementet vil vurdere kompensasjon til kommunene på bakgrunn av anslagene fra arbeidsgruppen.

5. Merknader til bestemmelsene i forslaget

Til § 26a

Bestemmelsen gjelder ved forhåndsstemmegivning i kommunene, ikke på Svalbard, Jan Mayen eller utenriks.

Valgstyret skal etter *første ledd første punktum* sørge for at forhåndsstemmegivningen kan gjennomføres på en smittevernfaglig forsvarlig måte. Innholdet i denne plikten blir konkretisert i *andre punktum*. Innholdet i plikten er ikke uttømmende regulert i andre punktum. Hygienetiltak vil typisk være å legge til rette for god hånd- og hostehygiene, f.eks. ved utplassering av spritdispensere samt sørge for renhold. Se mer om ulike typer

hygienetiltak og kontaktreduserende tiltak i smittevernveilederen for valggjennomføring under covid-19-utbruddet. Hvor omfattende smitteverntiltak som det er nødvendig å iverksette, vil avhenge flere faktorer. For eksempel om stemmegivningen skjer i et stort oversiktlig valglokale eller om stemmegivningen skjer hos en velger som er i isolasjon, eller om det er mye eller lite smitte i kommunen.

Bestemmelsen om å holde avstand i *andre ledd første punktum*, gjelder både i selve valglokalet og i en eventuell kø utenfor valglokalet. Valgstyret må derfor sørge for at det i hele stemmeprosessen er mulig å holde én meter avstand til andre. I *andre punktum* gjøres det unntak fra avstandskravet for situasjoner hvor velgeren trenger hjelp til å stemme, jf. valgloven § 8-4 åttende ledd og § 9-5 femte ledd. I slike tilfeller bør gjeldende råd om bruk av personlig beskyttelsesutstyr følges så langt som mulig.

Til § 30a

Bestemmelsen fastsetter at reglene i § 26a om smitteverntiltak ved forhåndsstemmegivningen, gjelder tilsvarende på valgtinget.

6. Forslag til midlertidige endringer i valgforskriften

Midlertidig forskrift om endringer i valgforskriften for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (smittevern­faglig forsvarlig gjennomføring av stortingsvalget 2021)

I forskrift 2. januar 2003 nr. 5 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre foreslås følgende endringer:

Ny § 26a skal lyde:

§ 26a Smittevern­faglig forsvarlig gjennomføring av forhåndsstemmegivningen ved stortingsvalget i 2021

(1) Valgstyret skal sørge for at det iverksettes tiltak for å sikre en smittevern­faglig forsvarlig gjennomføring av forhåndsstemmegivningen ved stortingsvalget i 2021. Med smittevern­faglig forsvarlig gjennomføring menes at det blant annet er iverksatt tiltak som bidrar til at syke valgfunksjonærer og stemmestyremedlemmer ikke deltar i forhåndsstemmegivningen, og at det er iverksatt nødvendige hygienetiltak og kontaktreduserende tiltak.

(2) Valgstyret skal sørge for at det under forhåndsstemmegivningen er mulig å holde minst én meters avstand til andre som ikke er i samme husstand, målt fra skulder til skulder. Kravet om én meters avstand gjelder ikke mellom personer som hjelper velgeren med å stemme etter valgloven § 8-4 åttende ledd og § 9-5 femte ledd, og velgeren, og mellom personer som hjelper velgeren.

§ 30a Smittevern­faglig forsvarlig gjennomføring av valgtinget ved stortingsvalget i 2021

§ 26a gjelder tilsvarende for gjennomføringen av valgtinget.

1. Forskriften trer i kraft straks.
2. Valgforskriften §§ 26 a og 30a oppheves 1. januar 2022.